

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRÎRE

PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII

unor prevederi din Anexa nr.2 la Regulamentul cu privire la expertiza medico-militară în Forțele Armate ale Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.897 din 23 iulie 2003, și din Anexa nr.8 la Regulamentul cu privire la încorporarea cetățenilor în serviciul militar în termen sau în cel cu termen redus, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.864 din 17 august 2005

(Sesizarea nr.17a/2012)

CHIȘINĂU
6 noiembrie 2012

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, statuînd în componența:

Dna Valeria ȘTERBET, *președinte, judecător-raportor*,
DI Victor PUȘCAȘ,
DI Petru RAILEAN,
Dna Elena SAFALERU, *judecători*,
cu participarea dnei Ludmila CHIHAI, *grefier*,

Avînd în vedere sesizarea depusă la 9 iulie 2012, înregistrată la aceeași dată,
Examinînd sesizarea în ședință plenară publică,
Avînd în vedere actele și lucrările dosarului,
Pronunță următoarea hotărîre:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională la 9 iulie 2012, în temeiul articolelor 25 lit. i) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și 38 alin. 1) lit. i) din Codul jurisdicției constituționale, de avocatul parlamentar, dl Anatolie Munteanu, pentru controlul constituționalității unor prevederi din Anexa nr. 2 la Regulamentul cu privire la expertiza medico-militară în Forțele Armate ale Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.897 din 23 iulie 2003, și din Anexa nr. 8 la Regulamentul cu privire la încorporarea cetățenilor în serviciul militar în termen sau în cel cu termen redus, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.864 din 17 august 2005.

2. Autorul sesizării a pretins, în special, că prevederile modelului adevărîței din Anexa nr. 8 la Regulamentul cu privire la încorporarea cetățenilor în serviciul militar în termen sau în cel cu termen redus, în latura specificării exprese a articolului baremului medical, și conținutul rubricii nr.2 a Baremului medical pentru stabilirea aptitudinii pentru îndeplinirea serviciului militar din Anexa nr. 2 la Regulamentul cu privire la expertiza medico-militară în Forțele Armate ale Republicii Moldova, prin care se specifică denumirea bolilor și defectelor fizice, sînt în contradicție cu articolele 28 și 54 din Constituție, precum și cu articolul 8 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, articolul 17 din Pactul internațional cu privire la drepturile

civile și politice și articolul 12 din Declarația Universală a Drepturilor Omului.

3. Prin decizia Curții Constituționale din 12 iulie 2012 sesizarea a fost declarată admisibilă.

4. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională a solicitat opiniile scrise ale Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Ministerului Justiției, Ministerului Apărării, Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Ministerului Sănătății, Ministerului Afacerilor Interne, Procuraturii Generale, Academiei de Științe a Moldovei.

5. La ședința plenară publică a Curții a participat reprezentantul autorului sesizării, dl Alexandru Mariș, reprezentantul Parlamentului, dl Sergiu Chirică, reprezentantul Guvernului, dna Eugenia Tighineanu.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

6. Prevederile relevante ale Constituției (M.O. nr. 1/1, 1994) sunt următoarele:

Articolul 4 Drepturile și libertățile omului

„(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.”

Articolul 8 Respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale

„(1) Republica Moldova se obligă să respecte Carta Organizației Națiunilor Unite și tratatele la care este parte, să-și bazeze relațiile cu alte state pe principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional.

(2) Intrarea în vigoare a unui tratat internațional conținând dispoziții contrare Constituției va trebui precedată de o revizuire a acesteia.”

Articolul 28 Viața intimă, familială și privată

„Statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată.”

Articolul 54

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

7. Prevederile relevante ale Legii ocrotirii sănătății nr.411-XIII din 28 martie 1995 (M.O. nr.34/373, 1995) sunt următoarele:

Articolul 14

Obligațiunile profesionale generale și răspunderea pentru încălcarea lor

„(1) Medicii, alți lucrători medico-sanitari, farmaciștii sînt obligați să păstreze secretul informațiilor referitoare la boală, la viața intimă și familială a pacientului de care au luat cunoștința în exercițiul profesiei, cu excepția cazurilor de pericol al răspîndirii maladiilor transmisibile, la cererea motivată a organelor de urmărire penală sau a instanțelor judecătorești.

(2) Șefii de instituții medico-sanitare sînt obligați să comunice organelor de ocrotire a sănătății informații privind morbiditatea populației, în interesul ocrotirii sănătății ei, precum și informații organelor de urmărire penală și instanțelor judecătorești, la cererea lor motivată.

(3) Lucrătorii medico-sanitari și farmaceutici poartă răspundere pentru incompetența profesională și încălcarea obligațiilor profesionale, conform legislației în vigoare.”

8. Prevederile relevante ale Legii nr. 263-XVI din 27 octombrie 2005 cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului (M.O. nr.176-181/867, 2005) sunt următoarele:

Articolul 1

Scopul prezentei legi și noțiunile de bază

„(1) Prezenta lege are drept scop consolidarea drepturilor fundamentale ale omului în sistemul serviciilor de sănătate, asigurarea respectării demnității și integrității pacientului și sporirea rolului participativ al persoanelor la adoptarea deciziilor de sănătate.

(2) În sensul prezentei legi, se definesc următoarele noțiuni:

[...]

secret medical – informații confidențiale despre diagnosticul, starea sănătății, viața privată a pacientului, obținute în urma examinării, tratamentului, profilaxiei, reabilitării sau cercetării biomedicale (studiului clinic), care nu pot fi divulgate persoanelor terțe, cu excepția cazurilor prevăzute de prezenta lege;

[...].”

Articolul 12

Asigurarea dreptului pacientului la confidențialitatea informațiilor ce țin de secretul medical

„(1) Toate datele privind identitatea și starea pacientului, rezultatele investigațiilor, diagnosticul, pronosticul, tratamentul, precum și datele cu caracter personal sînt confidențiale și urmează a fi protejate și după moartea acestuia.

(2) Confidențialitatea informațiilor cu privire la solicitarea de asistență medicală, examinare și tratament, inclusiv a altor informații ce constituie secret medical, este asigurată de medicul curant și specialiștii implicați în acordarea serviciilor de sănătate sau în cercetarea biomedicală (studiul clinic), precum și de alte persoane cărora aceste informații le-au devenit cunoscute datorită exercitării obligațiilor profesionale și de serviciu.

(3) Informațiile ce se consideră confidențiale pot fi furnizate numai în cazul în care pacientul consimte acest lucru în mod explicit sau la solicitarea reprezentantului său legal (a rudei apropiate), în condițiile consimțite de pacient, în măsură adecvată capacității lui de înțelegere, în situații cînd capacitatea de exercițiu a pacientului nu este deplină sau lipsește ori dacă legea o cere în mod expres.

[...]

(5) Este interzis orice amestec în viața privată și familială a pacientului fără consimțămîntul acestuia.

[...].”

9. Prevederile relevante ale Legii nr.1245-XV din 18 iulie 2002 cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei (M.O. nr.137-138/1054, 2002) sunt următoarele:

Articolul 3 Evidența militară

„(1) Evidența militară a cetățenilor este o parte componentă a sistemului general de stat de evidență și analiză a resurselor umane și materiale necesare pentru apărarea Patriei.

(2) Bărbații sînt luați în evidența militară la atingerea vârstei de 16 ani și excluși din evidența militară la atingerea vârstei-limită de aflare în rezervă sau în alte cazuri prevăzute de prezenta lege.

[...]

(3) Femeile sînt luate în evidența militară numai în cazul trecerii lor în rezervă după îndeplinirea serviciului militar prin contract și excluse din evidența militară la atingerea vârstei-limită de aflare în rezervă sau în alte cazuri prevăzute de prezenta Lege.”

Articolul 8 Examenul medical

„În cazul luării în evidența militară, al încorporării în serviciul militar în termen sau cu termen redus, al încadrării în serviciul militar prin contract, al chemării recruților și rezerviștilor la centrele militare pentru clarificarea situației medico-militare, cetățenii sînt supuși examenului medical din contul bugetului local, conform cerințelor *Regulamentului cu privire la expertiza medico-militară în Forțele Armate ale Republicii Moldova, aprobat de Guvern.*”

Articolul 14 Scoaterea și excluderea din evidența militară

„[...]

(2) Sînt excluși din evidența militară cetățenii care:

a) sînt recunoscuți de către comisiile medico-militare inapți, conform stării de sănătate, pentru serviciul militar pe timp de pace și de război;

[...]”.

Articolul 28 Organizarea încorporării

„(1) Bărbații, cetățeni ai Republicii Moldova, care au împlinit vârsta de 18 ani sînt încorporați în serviciul militar în termen.

[...]

(3) Încorporarea cetățenilor în serviciul militar în termen se efectuează de către autoritățile administrației publice locale, în comun cu centrele militare, în temeiul decretului Președintelui Republicii Moldova și *hotărîrii Guvernului*.

[...]

(6) Selectarea recruților pentru serviciul militar în termen, repartizarea lor pe genuri de arme și componente ale Forțelor Armate se efectuează de către comisiile de recrutare-încorporare.

(7) Criteriile de selectare și repartizare sînt stabilite de *Regulamentul cu privire la încorporarea cetățenilor în serviciul militar în termen sau în cel cu termen redus, aprobat de Guvern.*”

10. Prevederile relevante ale Legii nr. 133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal (M.O. nr.170-175/492, 2011) sunt următoarele:

Articolul 1 Scopul legii

„Scopul prezentei legi este asigurarea protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal, în special a dreptului la inviolabilitatea vieții intime, familiale și private.”

Articolul 2 Domeniul de aplicare

„(1) Prezenta lege reglementează relațiile juridice care apar în procesul de prelucrare a datelor cu caracter personal ce fac parte dintr-un sistem de evidență sau care sînt destinate să fie incluse într-un asemenea sistem, efectuată în totalitate sau în parte prin mijloace automatizate, precum și prin alte mijloace decît cele automatizate.

[...]”

Articolul 3 Noțiuni principale

„Termenii și expresiile utilizate în prezenta lege au următoarele semnificații:

date cu caracter personal – orice informație referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă (subiect al datelor cu caracter personal). Persoana identificabilă este persoana care poate fi identificată, direct sau indirect, prin referire la un număr de identificare sau la unul ori mai multe elemente specifice identității sale fizice, fiziologice, psihice, economice, culturale sau sociale;

categoriile speciale de date cu caracter personal – datele care dezvăluie originea rasială sau etnică a persoanei, convingerile ei politice, religioase sau filozofice, apartenența socială, datele privind starea de sănătate sau viața sexuală, precum și cele referitoare la condamnările penale, măsurile procesuale de constrângere sau sancțiunile contravenționale;

prelucrarea datelor cu caracter personal – orice operațiune sau serie de operațiuni care se efectuează asupra datelor cu caracter personal prin mijloace automatizate sau neautomatizate, cum ar fi colectarea, înregistrarea, organizarea, stocarea, păstrarea, restabilirea, adaptarea ori modificarea, extragerea, consultarea, utilizarea, dezvoltarea prin transmitere, diseminare sau în orice alt mod, alăturarea ori combinarea, blocarea, ștergerea sau distrugerea;

[...]

consimțământul subiectului datelor cu caracter personal – orice manifestare de voință liberă, expresă și necondiționată, în formă scrisă sau electronică, conform cerințelor documentului electronic, prin care subiectul datelor cu caracter personal acceptă să fie prelucrate datele care îl privesc;

[...]

11. Prevederile relevante ale Regulamentului cu privire la expertiza medico-militară în Forțele Armate ale Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 897 din 23 iulie 2003 (M.O. nr.167-169/953, 2003), sunt următoarele:

Regulamentul cu privire la expertiza medico-militară în Forțele Armate ale Republicii Moldova

Punctul 20

„Expertiza medico-militară se efectuează în baza Baremului medical (anexele nr.2 și 3) și a cerințelor suplimentare privind starea sănătății și dezvoltării fizice (anexa nr.4).”

Anexa nr.2 la Regulamentul cu privire la expertiza medico-militară în Forțele Armate ale Republicii Moldova

HOTĂRÎRE PENTRU CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII 9
UNOR PREVEDERI DIN ANEXA NR.2 LA REGULAMENTUL CU PRIVIRE LA EXPERTIZA
MEDICO-MILITARĂ ÎN FORȚELE ARMATE ALE REPUBLICII MOLDOVA, APROBAT PRIN
HOTĂRÎREA GUVERNULUI NR.897 DIN 23 IULIE 2003, ȘI DIN ANEXA NR.8 LA
REGULAMENTUL CU PRIVIRE LA ÎNCORPORAREA CETĂȚENILOR ÎN SERVICIUL
MILITAR ÎN TERMEN SAU ÎN CEL CU TERMEN REDUS, APROBAT PRIN HOTĂRÎREA
GUVERNULUI NR.864 DIN 17 AUGUST 2005

BAREMUL MEDICAL
pentru stabilirea aptitudinii pentru îndeplinirea serviciului militar

Paragraful Baremului medical	Denumirea bolilor și defectelor fizice	Cetățenii - la recrutare, la încorporare în serviciul militar în termen sau prin contract	Candidații care se înscriu în instituțiile de învățământ militar	Militarii angajați prin contract	Persoanele numite (angajate) la lucru cu factori nocivi	Persoanele care lucrează cu factori nocivi, precum și operatorii dirijării circulației aeriene (DCA)
1	2	coloana I	coloana II	coloana III	coloana IV	coloana V

12. Prevederile relevante ale Regulamentului cu privire la încorporarea cetățenilor în serviciul militar în termen sau în cel cu termen redus, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 864 din 17 august 2005 (M.O. nr.113-116/937, 2005), sunt următoarele:

Regulamentul cu privire la încorporarea cetățenilor
în serviciul militar în termen sau în cel cu termen redus

Punctul 17

Tinerilor inapți pentru serviciul militar, cu excludere din evidența militară, li se înmînează adeverință de modelul stabilit (anexa nr.8 la prezentul Regulament).

Anexa nr.8
la Regulamentul cu privire la încorporarea cetățenilor
în serviciul militar în termen sau în cel cu termen redus

**Antetul
centrului militar**

ADEVERINȚĂ
Справка

Foto

Eliberată (выдана) _____

Anul nașterii (год рождения) _____

Locul nașterii (место рождения) _____

Aptitudinea pentru serviciul militar:

La data de "___" _____ 20___, a fost recunoscut de către Comisia medico-militară _____, inapt pentru serviciul militar, cu scoatere din evidența militară.

Temei: Articolul ___ al baremului medical (ordinul ministrului apărării al Republicii Moldova nr. ___ din _____).

Comandantul organului administrativ-militar _____

(gradul militar)

(numele)

13. Prevederile relevante ale Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, amendată prin protocoalele adiționale la această convenție (încheiată la Roma la 4 noiembrie 1950 și ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 1298-XIII din 24 iulie 1997, M.O. nr.54-55/502, 1997), în continuare – „*Convenția Europeană*”, sunt următoarele:

Articolul 8

Dreptul la respectarea vieții private și de familie

„1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private și de familie, a domiciliului său și a corespondenței sale.

2. Nu este admis amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și dacă constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirii faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora.”

14. Prevederile relevante ale Pactului internațional cu privire la drepturile civile și politice din 16 decembrie 1966, adoptat la New York la 16 decembrie 1966 și ratificat de Republica Moldova prin Hotărârea nr. 217-XII din 28 iulie 1990 (Veștile nr.8/233, 1990), sunt următoarele:

Articolul 17

„1. Nimeni nu va putea fi supus vreunor imixțiuni arbitrare sau ilegale în viața particulară, în familia, domiciliul sau corespondența sa, nici la atingeri ilegale aduse onoarei și reputației sale.

2. Orice persoană are drept la protecția legii împotriva unor asemenea imixțiuni sau atingeri.”

15. Prevederile relevante ale Declarației Universale a Drepturilor Omului din 10 decembrie 1948, adoptată la New York la 10 decembrie 1948, la care Republica Moldova a aderat prin Hotărârea nr. 217-XII din 28 iulie 1990 (Veștile nr.8/233, 1990), sunt următoarele:

Articolul 12

„Nimeni nu va fi obiectul unor imixțiuni arbitrare în viața sa particulară, în familia sa, în domiciliul său ori în corespondență, nici al unor atingeri ale onoarei sau reputației sale. Orice persoană are dreptul la protecția legii împotriva unor astfel de imixțiuni sau atingeri.”

ÎN DREPT

16. În conformitate cu Legea nr.1245-XV din 18 iulie 2002 cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei (art.8, art.28), Guvernul Republicii Moldova a aprobat Regulamentul cu privire la expertiza medico-militară în Forțele Armate ale Republicii Moldova (Hotărîrea nr.897 din 23 iulie 2003) și Regulamentul cu privire la încorporarea cetățenilor în serviciul militar în termen sau în cel cu termen redus (Hotărîrea nr.864 din 17 august 2005).

17. Potrivit pct.20 din Regulamentul cu privire la expertiza medico-militară în Forțele Armate ale Republicii Moldova, expertiza medico-militară se efectuează în baza Baremului medical pentru stabilirea aptitudinii pentru îndeplinirea serviciului militar (Anexa nr.2), care în **rubrica nr.2** indică **denumirea bolilor și defectelor fizice**.

18. Potrivit pct.17 din Regulamentul cu privire la încorporarea cetățenilor în serviciul militar în termen sau în cel cu termen redus, tinerilor inapți pentru serviciul militar, cu excludere din evidența militară, li se înmânează o adeverință de modelul stabilit (Anexa nr.8), în care se indică **temeiul**, și anume **articolul baremului medical**, în conformitate cu **ordinul ministrului apărării al Republicii Moldova**.

19. Autorul sesizării contestă **Rubrica nr.2 „Denumirea bolilor și defectelor fizice”** a Baremului medical din Anexa nr. 2 la Regulamentul cu privire la expertiza medico-militară în Forțele Armate ale Republicii Moldova și sintagma **“Temei: Articolul ___ al baremului medical (ordinul ministrului apărării al Republicii Moldova nr. ___ din _____)”** din Anexa nr.8 la Regulamentul cu privire la încorporarea cetățenilor în serviciul militar în termen sau în cel cu termen redus.

20. Autorul sesizării consideră că specificarea articolului respectiv al baremului medical, care cuprinde denumirea bolilor și defectelor fizice, în adeverința eliberată tînărului ca temei pentru scoaterea sa de la evidența militară constituie o limitare nejustificată a dreptului său la viața privată, garantat de articolul 28 din Constituția Republicii Moldova. În opinia sa,

aplicarea prevederilor contestate duce la dezvăluirea informației referitoare la bolile sau defectele fizice ale persoanei, informație specifică, ce ține de viața sa privată, și poate fi calificată ca o ingerință disproporționată în exercitarea dreptului protejat de articolul 28 din Constituție corelat cu prevederile articolului 54 din Constituție.

21. În susținerea poziției sale, autorul sesizării invocă prevederile articolului 8 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, articolului 17 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice și articolului 12 din Declarația Universală a Drepturilor Omului.

Totodată, autorul sesizării face referire la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, precum și la jurisprudența Curții Constituționale, în particular, la Hotărîrea nr.55 din 14 octombrie 1999, prin care au fost interpretate unele prevederi ale articolului 4 din Constituția Republicii Moldova.

22. Curtea reține că prerogativa cu care a fost învestită prin articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție presupune stabilirea corelației dintre prevederile actelor legislative expres contestate și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia. În jurisprudența sa anterioară Curtea a relevat că pot fi supuse controlului constituționalității doar actele enumerate în art. 135 alin. (1) lit. a) din Legea Supremă, care au caracter normativ.

23. Totodată, Curtea menționează că sesizarea vizează atribuția Guvernului de a adopta hotărîri pentru organizarea executării legilor, cu care acesta a fost învestit prin prevederile articolului 102 din Constituție.

24. Avînd în vedere că obiectul sesizării vizează prevederi din regulamente aprobate prin hotărîri de Guvern, Curtea reține că, potrivit articolului 54 al Legii nr.317 din 18 iulie 2003, regulamentul este parte integrantă a hotărîrii Guvernului Republicii Moldova prin care acesta a fost aprobat, are natura și forța juridică a acestui act normativ.

Urmînd jurisprudența sa anterioară (hotărîrile nr.39 din 09.07.2001, nr.18 din 06.10.2005, nr.11 din 27.06.2006, nr.17 din 19.06.2007, nr.13 din 29.05.2007), Curtea observă că prevederile contestate ale regulamentelor aprobate de Guvern stabilesc reguli obligatorii de aplicare repetată la un număr nedeterminat de situații identice, astfel comportînd caracter normativ. Avînd în vedere pretențiile autorului sesizării referitoare la încălcarea prin prevederile contestate a unui drept fundamental, protejat de Constituție și de actele internaționale în domeniu, prevederile respective sînt susceptibile de controlul constituționalității.

25. În același context, Curtea reține că articolul 54 din Constituție, invocat în sesizare, nu are o semnificație autonomă și urmează a fi examinat prin raportare la un drept fundamental garantat de Constituție.

26. Analizând obiectul sesizării în raport cu normele constituționale, Curtea Constituțională constată că motivele invocate de către autor vizează pretinsa încălcare a articolului 28 în corelare cu articolul 54 din Constituție. Având în vedere interdependența acestor motive ca urmare a necesității de a asigura dreptul la viața privată în lumina dispozițiilor constituționale, legale și standardelor internaționale în domeniu, Curtea le va raporta la articolul 28 din Constituție combinat cu articolul 54 din Constituție.

Totodată, Curtea va opera și cu jurisprudența sa anterioară (în special, Hotărîrea nr.55 din 14 octombrie 1999 privind interpretarea unor prevederi ale articolului 4 din Constituție), precum și cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional cu privire la drepturile fundamentale ale omului.

PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 28 COMBINAT CU ARTICOLUL 54 DIN CONSTITUȚIE

27. Autorul sesizării consideră că modelul de adeverință din Anexa nr. 8 la Regulamentul cu privire la încorporarea cetățenilor în serviciul militar în termen sau în cel cu termen redus, în latura specificării exprese a articolului baremului medical, precum și conținutul rubricii nr.2 a Baremului medical pentru stabilirea aptitudinii pentru îndeplinirea serviciului militar din Anexa nr. 2 la Regulamentul cu privire la expertiza medico-militară în Forțele Armate ale Republicii Moldova, prin care se specifică denumirea bolilor și defectelor fizice, sînt în contradicție cu articolul 28, care prevede că:

„Statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată.”

De asemenea, autorul sesizării consideră că acestea contravin articolului 54 din Constituție, potrivit căruia:

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrîngeri decît celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în

interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

[..]

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

În opinia sa, prevederile contestate nu sînt conforme nici cu dispozițiile articolului 8 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, articolului 17 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice și articolului 12 din Declarația Universală a Drepturilor Omului.

A. Argumentele autorului sesizării

28. Autorul sesizării consideră că prevederile respective ale regulamentelor lezează dreptul persoanei la viața privată, garantat de articolul 28 din Constituția Republicii Moldova, articolul 12 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, articolul 8 al Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, articolul 17 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice.

29. El menționează că sfera noțiunii de „viață privată”, conform interpretării Curții Europene a Drepturilor Omului, „acoperă integritatea fizică și morală a persoanei; garanția oferită de articolul 8 al Convenției este, în principal, destinată să asigure dezvoltarea, fără ingerințe exterioare, a personalității fiecărui individ, în relațiile umane. Dreptul la respectarea vieții private asigură individului un domeniu în care el poate să-și urmeze liber dezvoltarea și împlinirea personalității sale”, subliniind că informațiile despre sănătatea unei persoane intră în noțiunea de „viață privată”.

30. În sprijinul sesizării, autorul subliniază că orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private. Respectarea caracterului confidențial al informațiilor referitoare la sănătatea persoanei constituie un principiu esențial al sistemului juridic din statele semnatare ale Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. El este fundamental nu numai pentru protejarea vieții private a persoanelor bolnave, dar și pentru încrederea lor în corpul medical și în serviciile de sănătate, în general. De aceea, legislația internă a statelor trebuie să cuprindă garanții

adecvate pentru a împiedica orice comunicare sau divulgare de date cu caracter personal privitoare la sănătatea individului.

31. Autorul sesizării invocă în acest sens dispozițiile articolului 1 alin. (2) din Legea cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului nr. 263-XVI din 27 octombrie 2005, privind secretul medical, relevând că prin prevederile articolului 12 din aceeași lege statul s-a angajat să asigure dreptul pacientului la confidențialitatea informațiilor ce țin de secretul medical, interzicând orice amestec în viața privată și familială a pacientului fără consimțământul acestuia.

32. Conform prevederilor articolului 14 din Legea ocrotirii sănătății nr. 411-XIII din 28 mai 1995, medicii, alți lucrători medico-sanitari, farmaciștii sînt obligați să păstreze secretul informațiilor referitoare la boală, la viața intimă și familială a pacientului de care au luat cunoștința în exercițiul profesiei, cu excepția cazurilor de pericol al răspîndirii maladiilor transmisibile, la cererea motivată a organelor de urmărire penală sau a instanțelor judecătorești.

33. Autorul sesizării consideră că normele legale care prevăd indicarea articolului Baremului medical, accesibil publicului larg, în Adeverința care atestă scoaterea din evidența militară, comit nu numai o imixtiune în viața privată a cetățenilor care au fost recunoscuți inapți pentru serviciul militar în virtutea unei boli sau defect fizic, dar și generează riscul ca lucrătorii medicali să fie supuși sancțiunilor în exercitarea atribuțiilor profesionale pentru nerespectarea secretului medical.

Consacrarea dreptului la respectarea vieții private urmărește apărarea individului împotriva oricărei ingerințe arbitrare a puterii publice.

34. În susținerea poziției sale, autorul sesizării invocă și jurisprudența Curții Constituționale (HCC nr. 55 din 14.10.1999).

B. Argumentele autorităților

35. În ședința publică a Curții, reprezentanții Parlamentului și Guvernului au recunoscut neconstituționalitatea prevederilor criticate din modelul adeverinței, menționînd că Baremul medical este public și accesibil, practica de a înlocui diagnosticul cu codul sau articolul maladiei nu asigură confidențialitatea datelor medicale. Astfel, apare o contradicție între norma care prevede indicarea în adeverința medicală a articolului (codului) Baremului medical și accesibilitatea Baremului medical, care la articolele respective include denumirea maladiilor.

Reprezentanții Parlamentului și Guvernului consideră că excluderea sintagmei: „Temei: Articolul __ al baremului medical (ordinul ministrului apărării al Republicii Moldova nr. __ din _____)” cuprinsă în modelul adevărului din Anexa nr.8 la Regulamentul cu privire la încorporarea cetățenilor în serviciul militar în termen sau în cel cu termen redus va asigura confidențialitatea datelor medicale, în conformitate cu prevederile articolului 28 din Constituția Republicii Moldova.

C. Aprecierii Curții

36. Curtea observă că articolul 28 din Constituția Republicii Moldova pune în obligația statului respectarea și ocrotirea vieții intime, familiale și private, această normă fiind în concordanță cu prevederile articolului 8 al Convenției europene pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, articolului 17 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice și articolului 12 din Declarația Universală a Drepturilor Omului.

Totodată, potrivit actelor internaționale invocate supra, nu se admite amestecul unei autorități publice în exercitarea acestui drept, decât în măsura în care acest amestec este prevăzut de lege și constituie o măsură care, într-o societate democratică, este necesară pentru securitatea națională, siguranța publică, bunăstarea economică a țării, apărarea ordinii și prevenirea faptelor penale, protejarea sănătății sau a moralei, ori protejarea drepturilor și libertăților altora.

În cazul unor imixțiuni arbitrare sau ilegale în viața particulară, în familia, domiciliul sau corespondența sa sau atingerii ilegale aduse onoarei și reputației sale, orice persoană are dreptul la protecția legii.

37. Articolul 4 alin. (1) din Legea Supremă prevede că dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

După cum a menționat Curtea Constituțională în Hotărîrea nr.55 din 14 octombrie 1999, această prevedere comportă consecințe juridice, presupunînd, mai întîi, că organele de drept, inclusiv Curtea Constituțională și instanțele judecătorești, în limitele competențelor ce le revin, sînt în drept să aplice în procesul examinării unor cauze concrete normele dreptului internațional în cazurile stabilite de legislație. Curtea a stabilit că principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, tratatele internaționale ratificate și cele la care Republica Moldova a aderat sînt parte

componentă a cadrului legal al Republicii Moldova și devin norme ale dreptului ei intern.

38. Curtea menționează că, deși dreptul la respectarea și ocrotirea vieții intime, familiale și private nu comportă caracter absolut, orice imixtiune trebuie să fie prevăzută de lege, care să corespundă normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional, să fie proporțională cu situația care a determinat-o și să nu atingă existența acestui drept, așa cum prevede articolul 54 alin.(2) și alin.(3) din Constituție.

39. Obiectul sesizării se referă la protecția datelor cu caracter personal, care au o importanță fundamentală în exercitarea dreptului la viața privată. Divulgarea acestor informații publicului sau unei terțe părți este susceptibilă a fi calificată ca o ingerință în viața privată.

40. Potrivit Legii nr.133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal, noțiunea de date cu caracter personal reprezintă orice informație referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă (subiect al datelor cu caracter personal). Persoana identificabilă este persoana care poate fi identificată, direct sau indirect, prin referire la un număr de identificare sau la unul ori mai multe elemente specifice identității sale fizice, fiziologice, psihice, economice, culturale sau sociale. Prevederile aceleiași legi prin noțiunea de categorii speciale de date cu caracter personal definesc, printre altele, și datele privind starea de sănătate (articolul 3).

41. În conformitate cu prevederile articolului 4 din Legea nr. 1245-XV din 18 iulie 2002 cu privire la pregătirea cetățenilor pentru apărarea Patriei, serviciul militar este o formă specială a serviciului public ce rezidă în îndeplinirea de către cetățeni a datoriei constituționale privind pregătirea pentru apărare și apărarea Patriei exclusiv în cadrul Forțelor Armate ale Republicii Moldova.

Prin urmare, evidența militară a cetățenilor este o parte componentă a sistemului general de stat de evidență și analiză a resurselor umane și materiale pentru apărarea Patriei.

42. În cazul luării în evidență militară, al încorporării în serviciul militar în termen sau cu termen redus, al încadrării în serviciul militar prin contract, al chemării recruților și rezerviștilor la centrele militare pentru clarificarea situației medico-militare, cetățenii sînt supuși examenului medical conform cerințelor Regulamentului cu privire la expertiza medico-militară în Forțele Armate ale Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.897 din 23 iulie 2003 (articolul 8 din Legea nr. 1245-XV) .

Expertiza medico-militară se efectuează de către comisiile medico-militare în baza Baremului medical pentru stabilirea aptitudinii pentru îndeplinirea serviciului militar, prevăzut în Anexa nr.2 la Regulament, și a

cerințelor suplimentare privind starea sănătății și dezvoltării fizice. Baremul medical este structurat, expunând în rubrica nr.2 denumirea bolilor și defectelor fizice.

43. Potrivit prevederilor Regulamentului cu privire la încorporarea cetățenilor în serviciul militar în termen sau în cel cu termen redus (pct.17), tinerilor inapți pentru serviciul militar, cu excludere din evidența militară, li se înmânează adeverință de modelul stabilit (anexa nr.8), în care se indică articolul respectiv al Baremului medical, pentru diagnosticul medical, care servește drept *temei* pentru scoaterea din evidența militară. Astfel, diagnosticul medical este înlocuit cu articolul respectiv conform Baremului medical.

44. Articolul din adeverința medicală reprezintă o încifrare a diagnosticului stabilit de către comisia medicală abilitată, care are obligația de a asigura confidențialitatea lui. Referindu-se la categorii speciale de date cu caracter personal, informația din adeverință nu poate fi divulgată persoanelor terțe, fiind eliberată candidatului supus examenului medical.

45. Drept urmare, având în vedere că Baremul medical este publicat în Monitorul Oficial, denumirea bolilor și defectelor fizice sînt accesibile publicului larg și, deci, practica de a înlocui diagnosticul cu codul maladiei sau cu articolul respectiv nu asigură confidențialitatea datelor medicale.

46. În acest context, Curtea relevă că, potrivit articolului 1 alin.(2) al Legii nr.263-XVI din 27 octombrie 2005 cu privire la drepturile și responsabilitățile pacientului, informațiile confidențiale despre diagnosticul, starea sănătății, viața privată a pacientului, obținute în urma examinării, tratamentului, profilaxiei, reabilitării sau cercetării biomedicale (studiului clinic), constituie *secret medical*. Aceste informații nu pot fi divulgate persoanelor terțe, cu excepția cazurilor prevăzute de lege. Or, potrivit prevederilor articolului 12 al legii menționate, confidențialitatea acestor informații trebuie să fie asigurată de medicul curant și specialiștii implicați în acordarea serviciilor de sănătate sau în cercetarea biomedicală (studiul clinic), precum și de alte persoane, cărora aceste informații le-au devenit cunoscute datorită exercitării obligațiilor profesionale și de serviciu.

47. Având în vedere că dreptul de opțiune privind păstrarea confidențialității datelor cu privire la starea de sănătate aparține pacientului, obligația păstrării secretului medical se extinde și asupra conținutului concluziei Comisiei medico-militare, ce trebuie expusă în adeverința model prin indicarea articolului respectiv al baremului medical, în temeiul ordinului ministrului apărării al Republicii Moldova, cu specificarea numărului și datei de emitere.

48. În aceeași ordine de idei, Curtea reține că legislația națională prevede obligativitatea prezentării documentelor de evidență militară în cazul perfectării actelor de identitate, actelor de stare civilă, la încheierea contractului individual de muncă, precum și în alte cazuri, la solicitarea autorităților publice, ale instituțiilor publice și ale agenților economici, fapt ce duce la divulgarea diagnosticului medical către persoane terțe.

49. După cum a menționat Curtea Europeană a Drepturilor Omului, „protecția datelor personale, inclusiv a datelor medicale, este de o importanță fundamentală pentru ca o persoană să se poată bucura de dreptul său la respectarea vieții private și a vieții de familie, așa cum este acesta garantat de art.8 din Convenție.

[...] În lipsa unei asemenea protecții, persoanele care necesită îngrijire medicală nu ar mai fi dispuse să furnizeze informații cu caracter personal și intim, necesare prescrierii tratamentului apropiat pentru boala de care suferă, sau să consulte un medic, ceea ce ar fi de natură să le pună viața în pericol, iar în caz de boli transmisibile, un asemenea pericol poate exista pentru colectivitate. [...] De aceea, legislația internă a statelor trebuie să cuprindă garanții adecvate pentru a împiedica orice comunicare sau divulgare de date cu caracter personal privitoare la sănătatea persoanei, în conformitate cu dispozițiile art. 8 paragraful 1 al Convenției” (cazul Z vs Finlanda, Hotărîrea din 25.02.1997 (cererea 22009/93)).

50. Din cele menționate, Curtea conchide că indicarea expresă în modelul adeverinței a articolului baremului medical, cu referire la ordinul ministrului apărării al Republicii Moldova, specificându-se numărul și data de emisie a acestuia, drept temei pentru scoaterea din evidența militară, constituie o limitare nejustificată a dreptului la viața privată, prin accesibilitatea sa pentru persoane terțe, încălcând astfel articolul 28 din Constituția Republicii Moldova. Curtea apreciază acest fapt drept o ingerință disproporționată în exercitarea dreptului la viața privată, garantat de articolul 28 din Constituție în corelare cu prevederile articolului 54 din Constituție.

51. Astfel, prevederile modelului adeverinței din Anexa nr. 8 la Regulamentul cu privire la încorporarea cetățenilor în serviciul militar în termen sau în cel cu termen redus, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.864 din 17 august 2005, în latura specificării exprese a articolului baremului medical, cu referire la ordinul ministrului apărării al Republicii Moldova și specificarea numărului și datei emiterii acestuia, intră în contradicție cu articolele 28 și 54 din Constituție, precum și cu articolul 8 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, articolul 17 din Pactul internațional cu privire la drepturile

civile și politice și articolul 12 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, pentru care motiv sînt neconstituționale.

52. Cît privește conținutul rubricii nr.2 a Baremului medical pentru stabilirea aptitudinii pentru îndeplinirea serviciului militar din Anexa nr. 2 la Regulamentul cu privire la expertiza medico-militară în Forțele Armate ale Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.897 din 23 iulie 2003, prin care se specifică denumirea bolilor și defectelor fizice, Curtea consideră că în cazul excluderii sintagmei “Temei: Articolul___ al baremului medical (ordinul ministrului apărării al Republicii Moldova nr.___ din _____)” din modelul adevărîței din Anexa nr.8 la Regulamentul cu privire la încorporarea cetățenilor în serviciul militar în termen sau în cel cu termen redus, accesibilitatea Baremului medical nu va crea pericol pentru divulgarea datelor cu caracter personal referitoare la sănătatea persoanei, deoarece prin prezentarea adevărîței de model nou, eliberată persoanei recunoscute de către Comisia medico-militară inaptă pentru serviciul militar, cu scoatere din evidența militară, nu va fi posibilă divulgarea diagnosticului medical către persoane terțe.

53. Totodată, Curtea Constituțională relevă că Baremul medical constituie documentul de bază pentru efectuarea expertizei medico-militare în scopul determinării aptitudinii cetățenilor pentru îndeplinirea serviciului militar pe timp de pace sau de război. Comisia medico-militară este independentă în luarea deciziilor și își desfășoară activitatea în conformitate cu legislația în vigoare și cu alte acte normative, ce reglementează expertiza medico-militară, iar potrivit prevederilor Legii nr.263-XVI din 27 octombrie 2005, trebuie să asigure confidențialitatea informațiilor despre diagnosticul stabilit în urma efectuării expertizei medico-militare, care poate fi divulgat doar în cazurile prevăzute de lege.

54. În acest context, Curtea constată că, după conținut, Baremul medical este analogul Clasificației Internaționale a Maladiilor, revizia a X-a, a Organizației Mondiale a Sănătății, care, la rîndul său, este accesibilă publicului.

55. Astfel, Curtea consideră neîntemeiate argumentele autorului sesizării privind neconstituționalitatea conținutului rubricii nr.2 a Baremului medical pentru stabilirea aptitudinii pentru îndeplinirea serviciului militar din Anexa nr. 2 la Regulamentul cu privire la expertiza medico-militară în Forțele Armate ale Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.897 din 23 iulie 2003.

Pentru motivele arătate, în temeiul articolului 140 din Constituție, articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 6, 61, 62 lit.a) și 68 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE :

1. Se recunoaște constituțională **rubrica nr.2**, prin care se specifică **denumirea bolilor și defectelor fizice**, a Baremului medical din Anexa nr. 2 la Regulamentul cu privire la expertiza medico-militară în Forțele Armate ale Republicii Moldova, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 897 din 23 iulie 2003.

2. Se declară **neconstituțională** sintagma „**Temei: Articolul___ al baremului medical (ordinul ministrului apărării al Republicii Moldova nr.___ din _____)**” din modelul adeverinței din Anexa nr.8 la Regulamentul cu privire la încorporarea cetățenilor în serviciul militar în termen sau în cel cu termen redus, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.864 din 17 august 2005.

3. Prezenta hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în „*Monitorul Oficial al Republicii Moldova*”.

Președinte

Valeria ȘTERBEȚ